

The article describes constructive opportunities of comparative conjunctions as markers of comparative semantics in the structure of simple and complex sentences: in a simple sentence, such constructs complicate the formal-grammatical structure of the sentence (comparative reverse) or are included in the sentence as part of its formal-grammatical structure. In the complex sentence we distinguish two semantic-syntactic varieties – complex sentences of the real (probable) comparison and complex sentences of the irreal (unlikely) comparison.

Key words: *comparative construction, components of comparative construction: subject of comparison, comparison model, basis of comparison, comparison index, means of expression of comparative relations, comparative turn and subordinate comparative sentence.*

Статтю подано до редколегії 20.04.2017

Світлана Харченко

(м. Київ)

УДК 81'367.7:81

**ВІДБИТТЯ СИНТАКСИЧНИХ РИС УКРАЇНСЬКОЇ
ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ В ПЕРЕКЛАДАХ
(НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ Є. ЄНДЖЕЄВИЧА «УКРАЇНСЬКІ НОЧІ,
АБО РОДОВІД ГЕНІЯ»)**

У статті розглянуто загальні тенденції відбиття синтаксичних рис української літературної мови певного періоду в українськомовних перекладах Є. Рослицького та В. Іванисенка роману Є. Єнджеєвича «Українські ночі, або родовід генія», а також простежено вплив мовного середовища на особистість перекладача. Установлено, що вибір перекладачем того чи того граматичного засобу залежало від мікроконтексту, суб'єктивного сприйняття цього мікроконтексту на тлі ширшого і/або загального контексту роману. До того ж, певну роль відіграла й геоідентифікація перекладача.

Ключові слова: *переклад, синтаксичні риси, синтаксична конструкція, граматична форма, мовна особистість.*

У сучасному апропологічно зорієнтованому мовознавстві стиль письменника, його ідіолект, мовотворчість з урахуванням різних підходів неодноразово ставав предметом дослідження (Г. Вокальчук, Н. Дзюбишина-Мельник, С. Єрмоленко, М. Жовторюх, Г. Їжакевич, Л. Мацько, І. Матвіяс, І. Ковалик, І. Олійник, В. Русанівський, О. Семенець, О. Сенькович, О. Сербенська, Ю. Шевельов, Я. Януш та ін.). Так само можемо говорити й про індивідуальний стиль перекладача, адже, перекладаючи оригінальні тексти, він передає не тільки зміст, колорит, естетику твору, погляди автора, дух епохи тощо, але й репрезентує свої мовні смаки, уподобання.

Життя і творчість нашого Генія від часу до часу стає предметом монографічних досліджень, наукових розвідок, темою літературних творів і зарубіжних авторів. Помітне місце між ними посідає біографічний роман про Тараса Шевченка польського письменника, перекладача, літературознавця Є. Єнджеєвича «Українські ночі, або Родовід генія» (1966).

На сьогодні відомі й доступні читачам два переклади цього роману – Євгена Рослицького, визначного канадського ученого-мікробіолога, громадського діяча, публіциста й перекладача (1980, м. Торонто, Канада), і Віктора Іванисенка, українського літературознавця і критика, кандидата філологічних наук (1997, м. Львів). Переклади роману Є. Єнджеєвича «Українські ночі, або Родовід генія» не були предметом мовознавчих наукових розвідок.

Мета пропонованої розвідки – виявити загальні тенденції відбиття синтаксичних рис української літературної мови певного періоду в українськомовних перекладах роману Є. Єнджеєвича «Українські ночі, або Родовід генія», зіставивши переклади Є. Рослицького та В. Іванисенка, а також простежити вплив мовного середовища на мовну особистість перекладача.

В умовах, коли мова намагається повернути собі втрачені або нівельовані, проте іманентні риси, уважаємо доцільним виявити репрезентативність того або того «спірного» мовного явища в українській мові діаспори. Адже мова загалом консервативна, особливо на граматичному рівні, а мова в діаспорі, коли зв'язку з «материковою» мовою певний час не було або ж він був досить слабким, перебуваючи в іншомовному, неблизькоспорідненому оточенні, більшість власних граматичних рис ніби «консервує» – зберігає її стан на певному етапі.

Євген Рослицький виїхав з України 1944 року у віці 17 років. Середню освіту він здобув в Україні (хоча екзамен на атестат зрілості склав у Мюнхені). Це ще були часи, коли українська мова розвивалася об'єктивно, адже зовнішнє, партійне, втручання тільки починалося, досягнувши свого апогею в 70-і рр. ХХ ст.

Синтаксичні особливості мови перекладача, утіленої в тексті, фіксують та репрезентують тенденції функціонування української мови в певний час на окресленій території. А вибір одного із синтаксичних варіантів свідчить про його фіксацію як літературно-нормативного.

Спостереження над синтаксичними особливостями українськомовних перекладів роману Є. Єнджеєвича «Українські ночі, або Родовід генія», що їх здійснили Є. Рослицький та В. Іванисенко, стали підставою, зокрема, для таких узагальнень.

Оскільки автори перекладів постійно перебували один в англomовному середовищі, а інший у переважно російськомовному або «суржиковому», то закономірно, що в тексті наявні явища синтаксичної інтерференції, напр.: у перекладі Є. Рослицького: *Сошенко невдовзі дістав працю вчителя малювання у Ніжинській гімназії і виїхав з Петербурга; Там якраз і дістав він у свої руки «Енеїду»*. Але такий вид інтерференції в тексті перекладу кількісно обмежений – не перевищує десяти випадків. У перекладі В. Іванисенка явища синтаксичної інтерференції не такі виразні і теж нечисленні, поодинокі, перевагу перекладач надає аналітичним формам ступеня порівняння прикметника над синтетичними, реченням з предикативними пасивними дієприкметниками.

Натрапляємо на поодинокі випадки, коли вжито помилкову граматичну форму або синтаксичну конструкцію, напр.: *Смерть доказала, як глибоко шанували і поклонялися йому його земляки і як цінили його чужі замість Смерть доказала, як глибоко шанували його і поклонялися йому...; Незабаром Юзеф Бодяньський переклав на російську мову «Старобутність Слов'янськ» у Шафарика замість переклав російською...; На початку квітня Шевченко поїхав до Москви, а звідтіль вирушив на Україну замість ...вирушив в Україну*. У тексті перекладу В. Іванисенка теж спостерігаємо помилкове вживання прийменника **на** замість нормативного **в** у синтаксичній формі «в Україні» (напр. на с. 439)

Стилістично невправним видається і послуговування в перекладі Є. Рослицького дієслівною зв'язкою **бути** у формі минулого часу в одному або сусідніх реченнях: *Була вона дочкою Діоніса Івановського і Феліції з Залеських², що була сестрою майора Юзефа Зелеського, емігранта й приятеля поета Богдана.*

Між двома можливими формами прикметникового означення в сполуках із числівниками **два, три, чотири** – називного і родового множини – Є. Рослицький надає перевагу формам з узгодженим означенням, а В. Іванисенко послуговується обома формами:

Переклад Є. Рослицького

*У Москві **два молоді студенти** університету, Александр Герцен і Нікалай Огарьов, з ентузіазмом сприйняли вістку про повстання у Варшаві (с. 115).*

***Два провідні мотиви** перепліталися постійно у ранній творчості Шевченка. Один – це доля покинутої дівчини, а другий – героїзм давніх козаків (с. 159).*

*У Харкові **два молодих поети**, Олександр Корсун і Микола Костомаров, дорвавшись до «Кобзаря», як зупинились на вулиці, так і стояли, доки не прочитали його від початку аж до кінця (с. 191).*

***Два солідні портфелі** рисунків і акварель – один із Києва, а другий із Поділля, Волині і Полісся, становили малярський доробок Шевченка з періоду його співпраці з Археологічною Комісією (с. 382).*

Подібну тенденцію простежено і з уживанням цих форм у знахідному відмінку, який у багатьох випадках омонімічний із називаним відмінком.

Переклад Є. Рослицького

*У Москві вдалося йому нав'язати **два цінні знайомства**: із відомим тоді актором Михайлом Щепкіном та із знаним українським славістом, істориком і письменником Йосифом Бодянським (с. 210).*

*Шевченко віддав на сховок Гернові **чотири свої «захаявні» книжечки** з*

Переклад В. Іванисенка

*У Москві **два молоді студенти** університету, Олександр Герцен і Микола Огарьов, з ентузіазмом привітали вістку про повстання у Варшаві (с. 80–81).*

***Два мотиви** постійно перепліталися в тодішній творчості Шевченка: мотив покинутої дівчини і мотив героїчного минулого України (с. 113) – у цьому реченні перекладач взагалі уникає означення.*

*У Харкові **два молодих поети**, Олександр Корсун і Микола Костомаров, допавши до «Кобзаря», як стали на вулиці, то так і стояли, доки не прочитали його від початку до кінця (с. 136).*

***Дві солідні теки** рисунків і аквалерей – одна з Києва, друга з Поділля, Волині й Полісся – малярський доробок Шевченка на період його роботи в Археологічній комісії (с. 269).*

Переклад В. Іванисенка

*У Москві йому вдалося нав'язати **два цінних знайомства**: з славетним уже тоді актором Михайлом Щепкіним, а також із відомим українським славістом, істориком і письменником Йосипом Бодянським (с. 150).*

*Шевченко віддав на сховок Гернові **чотири свої захаявні книжечки** з*

² Тут і надалі збережено авторський правопис.

віршами, знищив дещо з рисунків і спалив частину листів (с. 524).

віршами, знищив деякі малюнки і спалив частину листів (с. 371).

Ці форми науковці визнавали і визнають дотепер нормативними [1, с. 151–152; 3, с. 128].

Між двома формами на позначення початку дії, явища тощо, напр. 2014 року і в 2014 році, які в ХХ ст. між собою конкурували, перекладач Є. Рослицький обирає першу: **Року** тисяча вісімсот тридцять п'ятого Шимон Конарський започаткував друкувати «Північ» (с. 146); **Року** тисяча вісімсот тридцять третього він назначив Васілія Перовського оренбурзьким військовим губернатором (с. 148).

Натомість у перекладі В. Іванисенка тут послідовно використано іншу – приименникову – форму: **В 1835 році** Шимон Конарський почав видавати «Північ» (с. 105); **У 1833 році** цар призначив оренбурзьким губернатором Василя Перовського, одного із своїх найвірніших преторіанців, який вельми відзначився вісім років тому, придушуючи бунт на Сенатській площі (с. 106)

Граматичну форму на зразок «2014 року...» на початку ХХІ ст. кодифіковано як нормативну.

У перекладі Є. Рослицького відзначено широке вживання безособових речень, головний член яких виражений предикативом на **-но, -то**.

Він якнайширше зреалізував у своєму перекладі основне значення речень із предикативом на **-но, -то**: репрезентувати а) стан не як процес, а як результат, наслідок дії в минулому (аористність), б) наявність результату в момент мовлення (перфектність) або в) як повторюваність дії в минулому (імперфектність) [8, с. 51]. До того ж, у цих формах сконстатовано послаблення або й нейтралізацію їхнього первинного часового значення. Указану семантичну особливість безособових речень, головний член яких виражений предикативом на **-но, -то**, перекладач активно експлуатує, подаючи історичне тло, на якому розгорталися події в житті Тараса Шевченка. Адже в такий спосіб він акцентує на події або / і конкретній дії, яка відбулася, залишаючи поза увагою читача – продуцента цієї дії.

Структурною особливістю цих речень у перекладі Є. Рослицького є поєднання дієслівної зв'язки **бути** у формі минулого часу з предикативом на **-но, -то**. Без дієслівної зв'язки такі речення майже не використано. Напр.: *Університет у Києві закрито було на рік; А для їх обслуги використано було популярну тоді «балагульщину»; Магдебурзьке право, надане містові віки тому назад, скасовано, а замість нього накинуто російське.* Конструкції з **було** переважно легко трансформуються в безособові речення з головним членом у формі минулого часу множини або в таких конструкціях можна опустити дієслівну зв'язку **було** без зміни їхнього змісту

В. Іванисенко здебільшого вживає пасивну конструкцію зі складеним присудком.

Переклад Є. Рослицького

Блянки запроторено у «фортецю вічного вигнання» – у цитаделю Мон-Сен-Мішель, перебудовану з колишнього монастиря, на високій приморській скелі в Нормандії (с. 140).

Буташевича тим часом було переведено

Переклад В. Іванисенка

Блянки був кинутий до вічної в'язниці – фортеці Монт Сен-Мішель, перебудованої з колишнього абатства, на високій скелі над морем у Нормандії.

Буташевич тим часом був переведений

на Далеку Північ, в село Бельське, або, іншими словами, живцем **поховано** в снігах і льодах Сибіру (с. 557).
Університет у Києві закрито було на рік (с. 169).

на далеку Північ, у село Бельське – іншими словами, за життя **похований** у снігах і льодах Сибіру (с. 394).
Університет в Києві був закритий на рік (с. 121).

На сучасному етапі розвитку української мови та мовознавчої науки на культуру мови панує думка, що вживання речень з предикативними пасивними дієприкметниками – один із виявів впливу іменного характеру російської мови і є свідченням нівелювання національної синтаксичної структури української мови. Тому науковці радять замінювати речення з предикативними пасивними дієприкметниками власне українськими відповідниками: односкладними неозначено-особовими реченнями та безособовими реченнями з предикативними формами на **-но, -то** (якщо предикативний пасивний дієприкметник ужито без зв'язкових та модальних компонентів) двоскладними активними конструкціями, безособовими реченнями (якщо предикативний пасивний дієприкметник ужито із зв'язковими та модальними компонентами) [7, с. 254].

Іноді спостерігаємо й іншу контекстуальну ситуацію: один перекладач уживає безособове речення з предикативом на **-но, -то**, називаючи дію поза діячем, який сприймається неозначено, узагальнено, а інший – неозначено-особові, акцентуючи на факті, події і свідомо не називаючи виконавця. Часом постає опозиція безособове речення з предикативом на **-но, -то** – двоскладне речення.

Наприклад:

Переклад Є. Рослицького

Конарського **розстріляно** у Вільні (с. 166).

Домовилися, що Шевченко небавом приїде до Яготина, щоб змалювати портрет князя і також виконати деякі настінні розписи головного павільйону (с. 239).

Мороз був тріскучий; змовників били різками по голих плечах; по обох кінцях солдатського дворяду стояла в коновках горілка, їм її **дозволялося** пити; напившись, кожний скатований зразу падав мертвим (с. 188).

Спершу університет **було розміщено** по кількох винайнятих приватних домах на вулиці Липки, зараз біля входу на Печерськ (с. 167).

Переклад В. Іванисенка

Конарського **розстріляли** у Вільні (с. 119).

Було домовлено, що Шевченко незабаром приїде до Яготина, щоб намалювати портрети князя і виконати малярські роботи в одному з флігелів (с. 170).

Мороз був тріскучий; змовників били різками по оголених плечах; в кінці шеренги солдатів стояла у відрах горілка, їм **дозволено було** її пити; кожний катований після того, як випивав, відразу падав мертвий (с. 134).

Університет спочатку **розміщався** в кількох найнятих приватних будинках біля в'їзду на Печерськ по вулиці Липки (с. 119).

Натрапляємо й на ідентичні за семантико-синтаксичною структурою речення в перекладі обох авторів. Очевидно, сприйняття конкретної мікротеми в ширшому контексті

біографічного роману про Тараса Шевченка і в Є. Рослицького, і у В. Іванисенка було однаковим:

Переклад Є. Рослицького

*Поляк Гуровський став піонером російського панславізму ще заки той загарбницький плян російських шовіністів **опрацьовано було**, як слід, у Москві й Петербурзі (с. 146).*

*Церква в Суботіві виглядала Шевченкові на могилу, у якій **поховано** Україну (с. 241).*

Не менш цікавим з погляду історичного розвитку синтаксичної норми української можна визнати одну специфічну, зафіксовану тільки в перекладі Є. Рослицького, синтаксичну рису, наявну в складнопідрядних реченнях з підрядним означальним:

Переклад Є. Рослицького

*Завдяки Маркевичу він ознайомився з цілою Історією Русів, **якої уривки** до того часу читав в «Современніку» Пушкіна й «Запорізькій Старині» Срезневського (с. 160).*

*Показав йому також «Північ» Конарського, **якої шістнадцять чисел** переховував, мов святощі (с. 186).*

Переклад В. Іванисенка

*Поляк Гуровський був піонером російського панславізму, згодом цю загарбницьку програму російських шовіністів **було успішно розроблено** в Москві і Петербурзі (с. 106).*

*Церква в Суботіві здавалася Шевченкові могилою, в якій **поховано** Україну (с. 172).*

Переклад В. Іванисенка

*Дякуючи Маркевичеві, познайомився також повністю з «Історією Русів», **уривки з якої** читав раніше в «Современнике» Пушкіна і «Запорожской старине» Срезневського (с. 114).*

*Показав йому також «Північ» Конарського, **шістнадцять номерів якої** зберігав з пієтетом (с. 132).*

Особливим у цих реченнях з перекладу Є. Рослицького є те, що сполучне слово **який** в непрямому відмінку посідає перше місце, препозицію в підрядному реченні, тоді як в Україні носії мови розташують його постпозитивно, після іменника. У давньоукраїнській мові нормативною була препозиція: «Уживання сполучного слова **которий** (**котрий**) у староукраїнський період ще не було цілком усталене. Пам'ятки різного часу послідовно відбивають препозицію керованого займенника **которий**, наприклад: *ижъ видѣвъ и знаменавъ службу... пана Богуша Оверкича Тимоха... **которого** намъ справи и родъ зацный дому его вѣрный... оповѣдалъ* (Р., гр., 1438, 140); *Был нѣякий закон, через **которого** проступки сталися винни* (КА, 1560, 256). Сучасне розташування цього сполучного слова – постпозицію – пам'ятки почали фіксувати досить пізно – з XVIII ст.

Процес використання займенника **которий** із власне відносним значенням у староукраїнський період цілком не завершився. Про це свідчить той факт, що цей займенник ще досить часто вживався з видільно-числовим значенням, наприклад: *И тіе реєстра в книги пописани, **которіе** книги одни на Москву повезени, а другіе воєводамъ подани* (Л. Сам., 1702, 91). У зв'язку з цим використання **которий** обмежувалося. Займенник **який**, що витіснив його в новій українській мові, до XVIII ст. вживався рідко, бо його не підтримувала давньоруська традиція. Дещо помітніший він тільки в тих українських пам'ятках, які перебували під більшим польським впливом, наприклад: *таковой унеи, **якую** отступникове*

потємне зробили, пан воєвода не хотѣл (3. Коп., 1622, 1144)» [6, с. 301]. Цю синтаксичну особливість кваліфікуємо як спорадично збережену в іншомовному середовищі архаїчну українську форму.

Оповідючи про життя Тараса Шевченка або людей, які прагнули волі своїй країні, обидва перекладачі переважно використовують синтаксичні конструкції, предикативний центр яких становлять ак тивні дієслова. Описуючи події, на тлі яких подають життя Тараса Шевченка, перевагу надають безособові речення з предикативом на **-но**, **-то**, акцентуючи в такий спосіб саме на дії, результаті цієї дії. Пор.:

Переклад Є. Рослицького

Робили це справжні українські патріоти, як, наприклад, Яків Бекман і Митрофан Муравський, що недавно приїхали з Харкова, де розкрито було їхній таємний студентський гурток. Поступили вони на Київський Університет, де знову взялися до підпільної праці під гаслом суспільного поступу (с. 579–580).

Переклад В. Іванисенка

Були і справжні українські патріоти, наприклад, Яків Бекман і Митрофан Муравський, які недавно приїхали з Харкова, де викрито їхній таємний студентський гурток; вони записалися в Київський університет і знов почали широко задуману таємну діяльність під гаслами суспільного прогресу (с. 410).

Отже, Є. Рослицький та В. Іванисенко, перекладаючи роман Є. Єнджеєвича «Українські ночі, або Родовід генія» і відтворюючи тогочасну епоху, використовували подібні синтаксичні засоби. Вибір того чи того граматичного засобу залежав від мікроконтексту, суб'єктивного сприйняття цього мікроконтексту на тлі ширшого і / або загального контексту роману. Певну роль відігравала й геоідентифікація перекладача: проживання в іномовному середовищі – повному чи переважальному.

Роман Є. Єнджеєвича «Українські ночі, або Родовід генія» заслуговує на те, щоб його знали, читали і вивчали в Україні, а гідні переклади сприятимуть продовженню мовних традицій Тараса Шевченка, а отже, сприятимуть поширенню й кодифікації тих синтаксичних рис української мови, що становлять її національну специфіку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо / Б. Д. Антоненко-Давидович; [уклад. : Я. Б. Тимошенко]. – Київ : Либідь, – 1991. – 256 с.
2. Гінзбург М. Про форми знахідного відмінка в українських фахових текстах / Михайло Гінзбург // Українська мова. – 2012. – № 4. – С. 29–40.
3. Городенська К. Три незабутні і три незабутніх зустрічі / Катерина Городенська // Українська мова. – 2012. – № 2. – С. 128.
4. Єнджеєвич Є. Українські ночі або родовід генія [Текст] : біографічний роман про Шевченка / Є. Єнджеєвич ; пер. з пол. Є. Рослицький. – Торонто : [б.в.], 1980. – 649 с. + 52 с. іл. – (Наукове товариство ім. Шевченка в Канаді; ч. 23).
5. Єнджеєвич Є. Українські ночі, або Родовід генія [Текст] : роман / Є. Єнджеєвич ; пер. В. Іванисенко. – Львів : ЛКДФ «Атлас», 1997. – 445 с.
6. Жовтобрюх М. А. Історична граматики української мови : навч. посібник / М. А. Жовтобрюх, О. Т. Волох, С. П. Самійленко, І. І. Слинко. – Київ : Вища шк., 1980. – 320 с.

7. Нейпийвода Н. Ф. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект) / Н. Ф. Нейпийвода. – Київ : ТОВ «Міжнародна фінансова агенція», 1997. – 303 с.

8. Харченко С. В. Проблема дієслівного зв'язкового компонента бути у структурі речення з предикативом на -но, -то / С. В. Харченко // Українська мова. – 2011. – № 2. – С. 44–56.

Харченко С. Отражение синтаксических особенностей украинского языка в переводах (на примере романа Е. Енджеевича «Украинские ночи, или родословная гения»)

В статье рассмотрены общин тенденции синтаксических особенностей украинского литературного языка определенного периода в украиноязычных переводах Е. Рослицкого и В. Иванисенко романа Е. Енджеевича «Украинские ночи, или родословная гения», а также изучено влияние языковой среды на личность.

Установлено, что выбор переводчиком того или другого грамматического средства зависело от микроконтекста, субъективного восприятия этого микроконтекста в рамках общего контекста романа. Кроме этого, некую роль имела геидентификация переводчика.

Ключевые слова: *перевод, синтаксические особенности, синтаксическая конструкция, грамматическая форма, языковая личность.*

S. Kharchenko. Reflection of the syntactic features of the ukrainian literary language in translation (on the example of the novel Yendgeyevich «Ukrainian night, or The genealogy of genius»)

Translation represents the individual style of the translator, because translating the original texts, he conveys not just the content, the color, the aesthetics of the work, the views of the author, the spirit of the age, and also he shows own language tastes, preferences.

A biographical novel of Polish writer Yendgeyevych "Ukrainian nights or the genealogy of genius" (1966) about Taras Shevchenko occupies a leading place. Two translations of this novel made by a Canadian of Ukrainian origin Eugen Roslytsky and Ukrainian Viktor Ivanysenko are known and available to the readers today. Translations of Yendgeyevych novel "Ukrainian nights or the genealogy of genius" were not the subject of the linguistic research.

The purpose of the proposed exploration is to identify overall trends of the reflection of the syntactic features of the Ukrainian literary language of a particular period in Ukrainian translation of Yendgeyevych's novel "Ukrainian nights or the genealogy of genius", comparing the translations of Eugen Roslytsky and Viktor Ivanysenko, and also to trace the influence of language environment on language personality of a translator.

Observations on the syntactic features of the Ukrainian translations of Yendgeyevych's novel "Ukrainian nights or the genealogy of genius" became the basis for such generalizations:

1. As the authors of the translations were always one in the English speaking environment and the other – in the Russian-speaking, so the text contains syntactic phenomena of interference.

2. Roslytsky prefers the forms with the coordinate attribute in his translation, and Ivanysenko uses both forms: between two possible forms of adjective attribute in conjunction with numerals two, three and four – the nominative and the genitive plural.

3. Between two grammatical forms, "2014" and "in 2014" that in the twentieth century were competing against one another, the translator Roslytsky selects the first without prepositions, and Ivanysenko's form was with prepositions.

4. In translation of Roslytsky is widely marked with the generally accepted semantic-syntactic value the use of impersonal sentences, and the main part of the sentence is defined by the predicate as -no, -to.

5. Structural feature of these sentences in the translation of Roslytsky is the combination of the verbal ligament in the form of the past tense with the predicate as -no, -to. Such proposals without the verbal ligament are almost never used.

6. Ivanysenko mainly uses passive form with compound predicate as a result of the influence of the Russian language.

7. In translation of Roslytsky in complex sentences with the contract indicating the influence of the Polish language is observed: Showed him also "North" of Konarsky, sixteen numbers hidden, like holinesses (p. 186).

8. Both translators mostly use syntactic constructions, predicative center of which are active verbs.

So, the choice of grammatical means in translation of Roslytsky and Ivanysenko depended on microcontent, the subjective perception of this microcontent in the context of wider and/or general context of the novel. The geoidentification of interpreter played a special role.

Key words: translation, syntactic features, syntactic construction, grammatical form, linguistic persona.

Статтю подано до редколегії 28.04.2017

Василь Шинкарук
(м. Київ)

УДК 811.161.2'42

ОСОБЛИВОСТІ ДИСКУРСИВНИХ ВИСЛОВЛЕНЬ З НЕДИФЕРЕНЦІЙОВАНИМ ОДНОБІЧНИМ ВІДНОШЕННЯМ ЧАСТИН

У статті розглянуто питання синтаксису зв'язного мовлення, зокрема детально проаналізовано дискурсивні висловлення, що кваліфікують як одиницю тексту, у якій відбувається комунікативна реалізація граматичного речення. В основу виділення дискурсивного висловлення в окрему комунікативну одиницю покладено кореферентність (комунікативно-функціональну еквівалентність) з граматичним реченням. Саме співвіднесеність дискурсивних висловлень з однобічним недиференційованим відношенням частин з різними формами граматичного речення стала однією з основних проблем статті.

Ключові слова: зв'язне мовлення, текст, дискурс, висловлення, дискурсивне висловлення, кореферентність, лінгвістика тексту.

Питання про комунікативну одиницю, більшу ніж речення, – проблемне й дискусійне в сучасному мовознавстві. Поняття «складного синтаксичного цілого», чи «надфразної єдності», що виникло в 60-х рр. ХХ ст., трактують надто широко (від поєднання декількох речень до тексту, абзацу і навіть поєднання кількох абзаців).